

FUNKTIONSPROGRAM

HUDDINGE KOMMUN

RIDANLÄGGNINGAR

2022-04-28

FUNKTIONSPROGRAM

INNEHÅLL

1.	INLEDNING	
1.1.	Bakgrund	sid 4
1.2.	Syfte och mål	sid 4
2.	VERKSAMHETSBEKRIVNING	
2.1.	Övergripande	sid 4
2.2.	Myndigheter	sid 5
2.3.	Miljö, hållbarhet och teknik	sid 6
3.	YTOR	
3.1.	Schematisk yta	sid 8
4.	SAMBANDSPRINCIPER	
4.1.	Övergripande	sid 9
4.2.	Stallfunktioner	sid 10
4.3.	Ridhus	sid 10
4.4.	Humandel	sid 11
4.5.	Alternativ placering av ytor	sid 11
5.	FUNKTIONSPROGRAM	
	HUMANDEL	
5.1.	Entré	
5.1.1.	Huvudentré /Entréyta	sid 12
5.1.2.	RWC	sid 13
5.2.	Personal	
5.2.1.	Expedition	sid 14
5.2.2.	Arbetsrum	sid 15
5.2.3.	Personalrum	sid 16
5.2.4.	Omklädningsrum/dusch	sid 17
5.2.5.	WC	sid 18
5.2.6.	Vilrum	sid 19
5.2.7.	Förråd	sid 20
5.2.8.	Städ	sid 21
5.3.	Elever/besökare	
5.3.1.	Omklädningsrum/förvaring	sid 22
5.3.2.	WC/RWC	sid 23
5.3.3.	Dusch	sid 24
5.3.4.	Samlingsrum	sid 25
5.3.5.	Teorisal	sid 26
	STALLDEL	
5.4.	Stall - funktioner	
5.4.1.	Sadelkammare	sid 27
5.4.2.	Personalutrustning	sid 28
5.4.3.	Tvätt och förråd	sid 29
5.4.4.	Torkrum	sid 30
5.4.5.	Foderrum	sid 31

FUNKTIONSPROGRAM

5.5. Stall - hästar	
5.5.1. Boxar	sid 32
5.5.2. Stallgång	sid 33
5.5.3. Spolspilta	sid 34
5.5.4. Hovslagare och veterinär	sid 35
5.5.5. Uppställning häst	sid 36
5.5.6. Redskap	sid 37
5.5.7. Gödselvårdsanläggning	sid 38
5.6. Ridhus	
5.6.1. Ridbana	sid 39
5.6.2. Läktare	sid 40
5.6.3. Förråd hindermaterial	sid 41
5.6.4. Entré besökare	sid 42
5.6.5. Uppehållsrum	sid 43
5.6.6. Pentry /servering	sid 44
5.6.7. RWC	sid 45
5.6.8. Städ	sid 46
5.6.9. Domarrum	sid 47
5.7. Teknik	sid 48
5.8. Carport/garage	sid 49
5.9. Utemiljö	
5.9.1. Stallplan	sid 50
5.9.2. Utomhusridbana	sid 51
5.9.3. Rasthagar	sid 52
5.9.4. Grupphagar	sid 53
5.9.5. Karantänstall/sjukboxar	sid 54
5.9.6. Transport	sid 55
5.9.7. Parkering	sid 56
6. LITRATURFÖRTECKNING	sid 57

FUNKTIONSPROGRAM

1. INLEDNING

1.1. Bakgrund

I Huddinge kommun finns det fem allmänna ridanläggningar¹ där allmän ridskola bedrivs. Nedan listas de fem allmänna ridskolorna.

- Sundby Ridskola
- Gladö Ridskola
- Gömmargårdens Ridskola
- Lövsta Ridskola
- Ågesta Ridskola²

De allmänna ridskolorna varierar i storlek och verksamhet och har olika förutsättningar både geografiskt och anläggningsmässigt. Gemensamt är dock högt tryck på verksamheten och långa köer till ridgrupper.

Det har under senare år tillkommit utökade krav på arbetsmiljö, personsäkerhet och djurskydd för ridanläggningar. Många befintliga anläggningar har i dag svårt att leva upp till de nya kraven.

Verksamheten skiljer sig åt mellan de olika allmänna ridskolorna i både storlek och målgrupp. Vissa anläggningar arrangerar tävlingar, bedriver terapiridning eller vänder sig enbart till barn och ungdomar. Gemensamt för alla anläggningar är dock att de bedriver någon form av allmän ridskoleverksamhet.

1.2. Syfte och mål

Den allmänna ridanläggningen ska vara en miljö väl anpassad till verksamheten, hästarna och den omkringliggande omgivningen. Nya byggnader skall vara väl gestaltade och anpassade till platsen de befinner sig på.

Funktionsprogrammet har som syfte att samla de funktioner och samband som ska eller bör vara uppfyllda för att det ska kunna bedrivas en säker verksamhet med god arbetsmiljö och en hästhållning med kvalitet inom anläggningen.

Funktionsprogrammet är tänkt som en vägledning för det som ska beaktas vid uppförande av en ridanläggning. Avsikten är att sammanfatta olika lagar, föreskrifter, råd och anvisningar för ridanläggningar samt att belysa önskade kopplingar mellan funktioner och rumssamband som verksamheten och säkerheten kräver. Vidare ska funktionsprogrammet ligga till grund för projekteringen och hela byggprocessen.

Befintliga anläggningar anpassas utifrån sina respektive förutsättningar. Det går ofta att återanvända, anpassa, samutnyttja, bygga om och bygga till befintliga byggnader för att de ska uppnå nya krav. Detta kan vara en hållbar väg att gå både ur ett ekonomiskt- och ett hållbarhetsperspektiv.

Funktionsprogrammet är skrivet utifrån de krav som finns till dagsdato. Det är viktigt att inför varje projekt kontrollera aktuella lagar råd och anvisningar, se vidare under rubriken ”Myndigheter och råd och anvisningar”.

2. VERKSAMHETSBESKRIVNING

2.1. Övergripande

Funktionsprogrammet avser ett generellt funktionsprogram för utformning av Huddinge kommuns allmänna ridanläggningar. Det utgår från en verksamhet som grundar sig på 30-40

¹ Begreppet allmän ridanläggning avser en ridanläggning som det offentliga äger.

² Ågesta Ridskola ligger geografiskt i Huddinge kommun men anläggningen ägs av Stockholms stad och majoriteten av medlemmarna kommer från Stockholms stad.

FUNKTIONSPROGRAM

hästar³ och en traditionell hästhållning, det vill säga stall med individuella boxar. Grupphållning (lösdrift) av hästar, eller en blandning av båda typer, blir i dag allt vanligare och kan övervägas. Grupphållning berörs inte i detta funktionsprogram utan kräver en separat utredning⁴.

Det finns grundläggande krav på att en ridanläggning ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar. En ramp eller lift för av och påstigning av häst ska finnas för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att rida på sin fritid.

Specialiserad verksamhet såsom större tävlingsverksamhet och terapiridning för personer med funktionsnedsättning och de specifika krav som kommer med sådan verksamhet har inte tagits upp i detta program. Det kan röra sig om specialiserade ramper och liftar för av- och påstigning av hästar, samt parkering för transporter och logistik vid tävling. Ska sådan verksamhet bedrivs bör anpassning i enlighet med de krav som gäller för dessa verksamheter ske.

Flera funktioner inom anläggningen kan samutnyttjas både avseende ridverksamheten och utrymmen för förening respektive ridskola. Det kan röra sig om rum för personalmöten och klubbverksamhet. En servering i ridhus kan fungera som samlingsrum både för elever och medföljande föräldrar.

Ridanläggningens ytor planeras så att yngre elever alltid har nära till en vuxen. Hästarna ska vara lätta att överblicka för personalen, men samtidigt ges möjlighet till lugn och ro genom indelning i mindre hästgrupper.

Med en ridanläggning avses i detta funktionsprogram stall, ridhus, garage och utemiljö bestående av transportvägar, parkering, hagar och utomhusridbana. Ridanläggningen kan förenklat delas in i en "humandel" som omfattar utrymmen avsedda endast för personal, ridskoleelever och besökare och en "stalledel" det vill säga de utrymmen som berör hästar och de funktioner som är kopplade till verksamheten som bedrivs med hästarna.

Ridhuset är främst avsett för ridundervisning till häst.

Humandelen utgörs av personalens arbetsutrymmen och funktioner som är avsedda för ridskoleelever och besökare.

Stalledel utgörs av stall och funktioner kopplat till stall.

Strategiska flöden för människor, hästar och transporter med tillräckliga mått ska skapas för att säkerställa både ryttarnas och hästarnas säkerhet.

Närhet eller direkta samband mellan funktioner ska eftersträvas. Exempelvis är det önskvärt att ridhus är nära eller direkt kopplat till stallet. Foderrum ska ligga i direkt koppling till stallet och boxar för att undvika långa transporter vid utfodring.

Byggnaden ska ha god kontakt med utemiljön. Boxar ska ha direkt eller indirekt dagsljus.

En separat utredning avseende gödselhantering ska utföras för varje anläggning. Nya stall projekteras för automatisk utgödsling. Vid ombyggnad ska möjlighet till mekanisering beaktas. Lagring av gödsel ska utredas. Det kan exempelvis vara tömning i container med regelbunden avhämtning alternativt lagring på gödselplatta.

Ridhus - närhet eller direkta samband till stall och besöksparkering eftersträvas.

Stall och ridhus ska helst vara sammankopplade alternativt ha god kontakt med varandra. Utrymmen i ridhus inklusive läktare ska vara tillgängliga.

Transporter in och ut ur ridhus, exempelvis med traktor med harv ska vara separerade från ingång för hästar och ryttare.

³ "En ridskolas minimivolym om 30-40 hästar är kopplad till en bra långsiktig ekonomisk och kvalitativ verksamhet", se rapporten "Ridsportens förutsättningar", dnr KFN-2021/194

⁴ Läs mer om grupphållning av hästar i "Hästanläggningar - en guide 2020"

FUNKTIONSPROGRAM

En uppvärmd del av läktaren kan fungera som samlingsrum med utblick över pågående verksamhet. Det kan också finnas möjlighet att förlägga delar av personalens och/eller elevernas utrymmen här.

Utemiljö

Utemiljön ska vara väl dränerad. Stall och rasthagar utformas för säkerhet vid in och utsläpp. Rasthagar placeras lätt tillgängliga från stall och kan med fördel organiseras så att eventuella lösa hästar inte har en flyktväg utanför området. Biltrafik planeras så den i möjligaste mån är separerad från hästar och ryttare av säkerhetsskäl. Tillfarter ska dimensioneras för tyngre transporter av foder/strö.

Karantänsstall och sjukboxar ska avskiljas från övriga stalldelar.

2.2. Myndigheter och ”råd och anvisningar”

- AFS Arbetsmiljölagen, AFS 208:17 Arbete med djur
- Boverkets byggregler, BBR 29
- Jordbruksverket krav vid krav hästhållning SJVFS 2019:17
- Djurskyddsförordning 2019:66
- Djurskyddslagen 2018:1192
- Statens Veterinärmedicinska anstalt - smitta mm <https://www.sva.se/sport-och-sallskapsdjur/hast/smittskydd-for-hast/>
- Länsstyrelsen tillstånd förprovning för hästhållning.
- Miljöbalken – Detaljplanelagt område särskilda krav. Utanför detaljplanelagt område allmänna hänsynsregler
- Lantbrukets brandskyddskommitté LBK (samarbete jordbruksverket Brandskyddsföreningens riktlinjer)
- Gödselhantering – Jordbruksverket, sammanfattning ”Hästgödsel en naturlig resurs”
- Ridsportsförbundet: Hästanläggningar en guide 2020
- Ridsportsförbundet: Hästhållning med kvalitet.
- Miljöhousesyn är ett samarbete mellan Jordbruksverket och LRF och ett försök att sammanfatta gällande krav och lagstiftningar vid olika verksamhet och har checklistor specifikt för stall.

2.3. Miljö, teknik och hållbarhet

Vid nybyggnation och ombyggnation ska miljöperspektivet som helhet beaktas. Alla såväl hästar som människor som verkar och vistas i lokalerna ska tillförsäkras en god inomhusmiljö. Byggnaden ska vara energieffektiv – miljöklass silver för ”Humandel” ska eftersträvas och materialval kontrolleras med hänsyn till Sunda hus eller likvärdiga klassificeringssystem. Vid ombyggnad ska möjlighet till återbruk av befintliga byggdelar tas i beaktande.

Ventilationen ska anpassas efter antalet personer respektive hästar som vistas i utrymmet.

En god ventilation i stall⁵ och ridhus är viktigt och val av system ska anpassas till byggnaden och verksamheten. Ventilation i stall kan om möjligt utgöras av självdrag. I en smal byggnad är detta lättare att åstadkomma.

Vid nyproduktion ska staldelen och ridhus ha möjlighet till uppvärmning. Angivna dimensionerande temperaturer under avsnitt 5 avser vägledande dimensionerande inomhusklimat under uppvärmningssäsong. Det termiska klimatet i staldelen ska i första hand lösas genom byggnadens utformning. Det kan till exempel vara byggnadens belägenhet i förhållande till väderstreck.

⁵ Krav på ventilation av djurstallar enligt Jordbruksverket SS 951050:2014

FUNKTIONSPROGRAM

Ljudmiljön ska beaktas även i stall och ridhus, då detta är hästarnas boendemiljö och arbetsplats. Stall kräver utrymmen där hästar får lugn och ro.

Ur säkerhetsperspektiv ska störande ljud reduceras. Hästar kan bli skrämde av plötsliga ljud exempelvis av snöras från oisolerat tak i ridhus.

Hästar ska endast tillfälligt utsättas för mekaniskt buller som överstiger 65 dBA.⁶

I humandelen säkerställs ljudmiljön med hänsyn till ljudklass C.

Belysningen ska förutom att vara energieffektiv vara anpassad för verksamhetskrav i respektive utrymme. Alla hästboxar förses med dagsljus direkt eller indirekt. Utöver specifika belysningskrav på exempelvis ridbana, skall utomhusbelysningen vara tillräcklig för att skapa trygghet inom hela anläggningen.

För kvalitetsmärkt ridskola⁷ krävs nödbelysning vid elavbrott.⁸

Alla utrymmen ska ha hög städbarhet. Exempelvis ska material i boxar vara avspolningsbara och stallgångar lätta att sopa.

Driftutrymmen ska om möjligt vara helt separerade från den pågående verksamheten, servicefordon ska inte behöva köra där hästar och ryttare vistas.

IT-lösningar ska motsvara nutida och framtida behov.

För VVS och EI finns specifika krav att beakta vid uppförande av en ridanläggning⁹. Det kan röra sig om specialbrunnar i stall för VS och utanpåliggande gnagsäkra kablar vid elkablage. Dessa specialkrav berörs inte i detta dokument, men ska uppfyllas vid projektering.

---

⁶ Se ”Hästanläggningar - en guide 2020” Buller sid 176.

⁷ Svenska Ridsportsförbundets kvalitetsmärkning av verksamheten vid en anläggning ”Hästhållning med kvalitet” Checklistor

⁸ Se ”Hästhållning med kvalitet” Checklista brandskydd. sid 14

⁹ Jordbruksverket SS 951050:2014

FUNKTIONSPROGRAM

3. YTOR

3.1. Schematisk yta

Samtliga ytor är endast ungefärliga och behöver verksamhetsanpassas. Ytor bygger också på ett rationellt upplägg och en plan tomtyta.

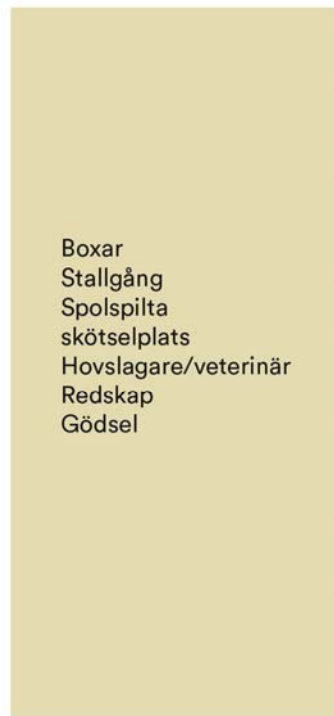
RIDHUS 1860m²

KARANTÄNSTALL 55m²

STALLDEL Hästar 850m²

STALLDEL Funktioner 200m²

HUMANDEL Personal 80m²

HUMANDEL Elever/besökare 150m²

HUVUDENTRÉ 25m²

TRAKTORGARAGE 55m²

TEKNIK 60m² Ridhus och stall

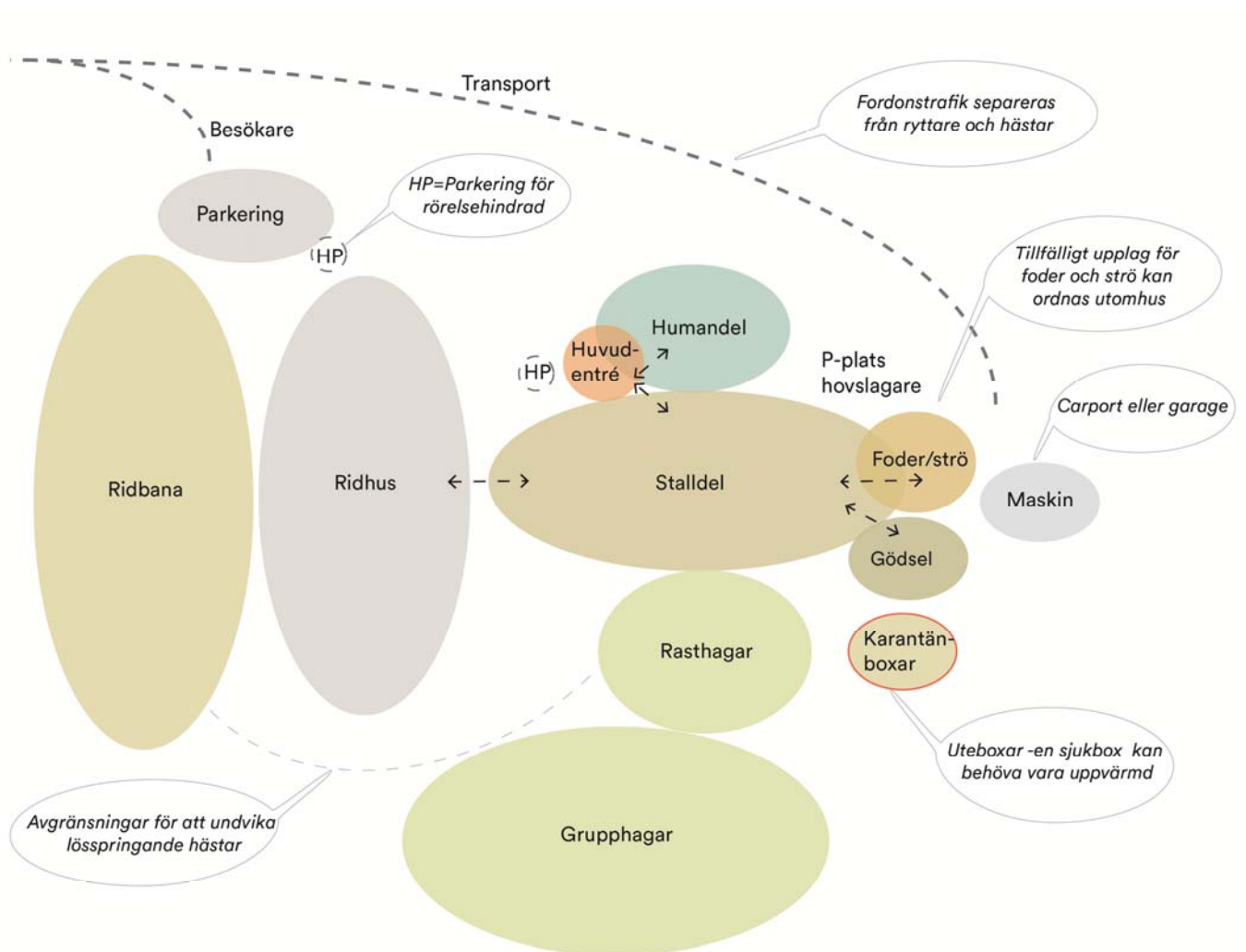

FUNKTIONSPROGRAM

4. SAMBANDSPRINCIPER

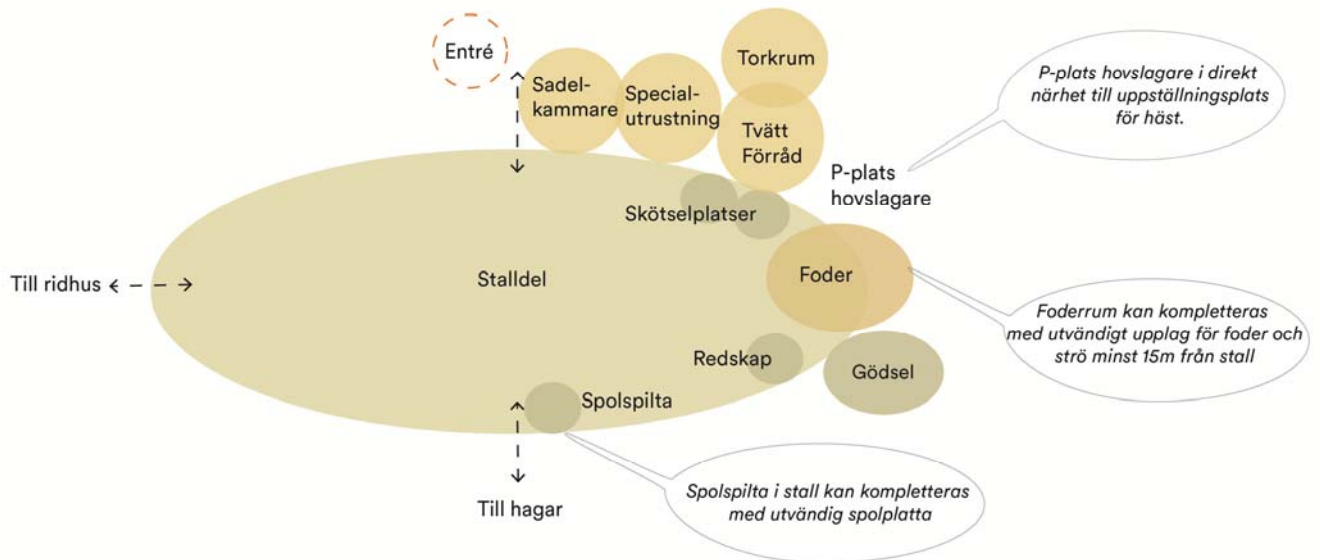
Diagrammet visar övergripande funktioner och samband för en ridanläggning. Diagrammen är ej skalenliga.

4.1. Övergripande samband

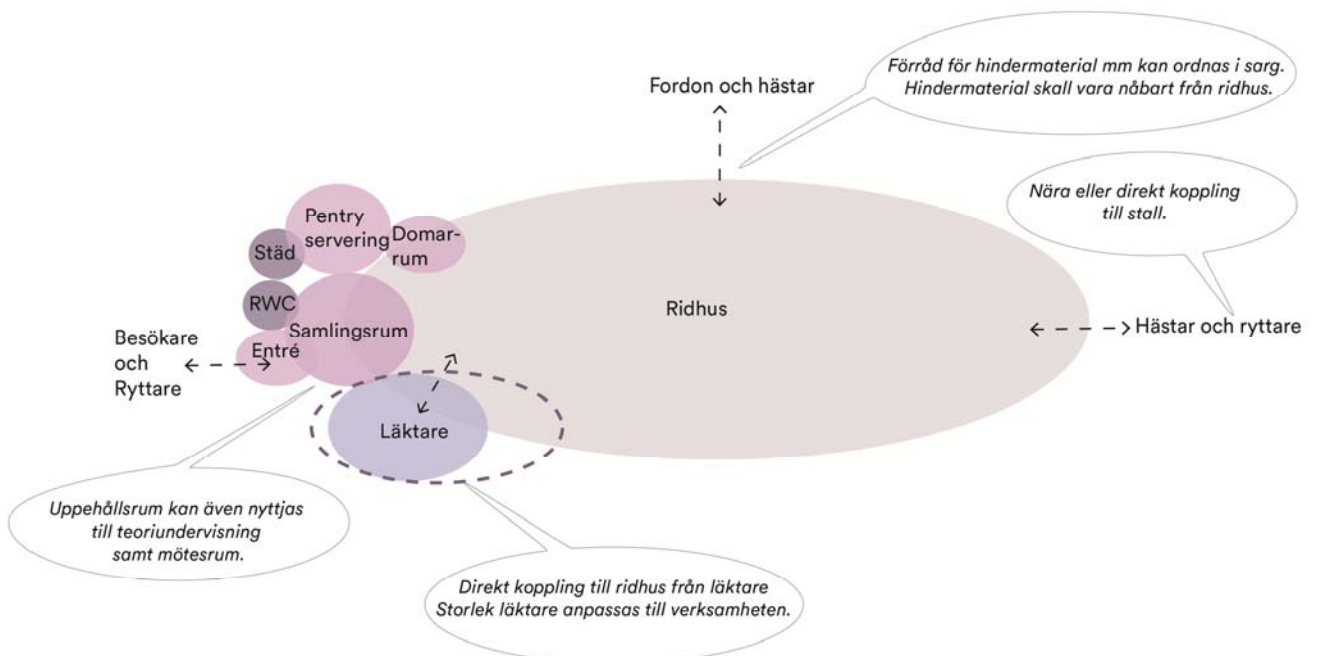

FUNKTIONSPROGRAM

4.2. Stallfunktioner

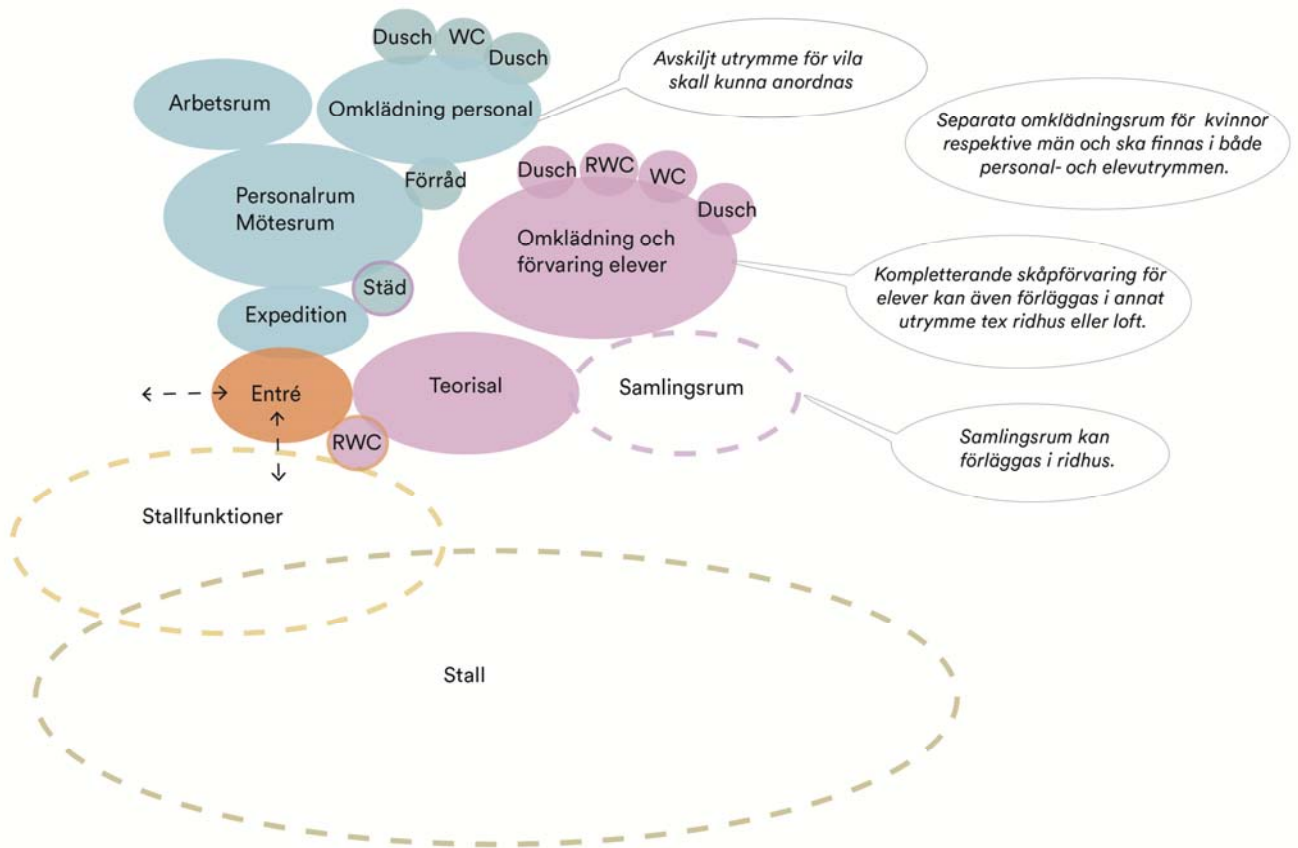

4.3. Ridhus

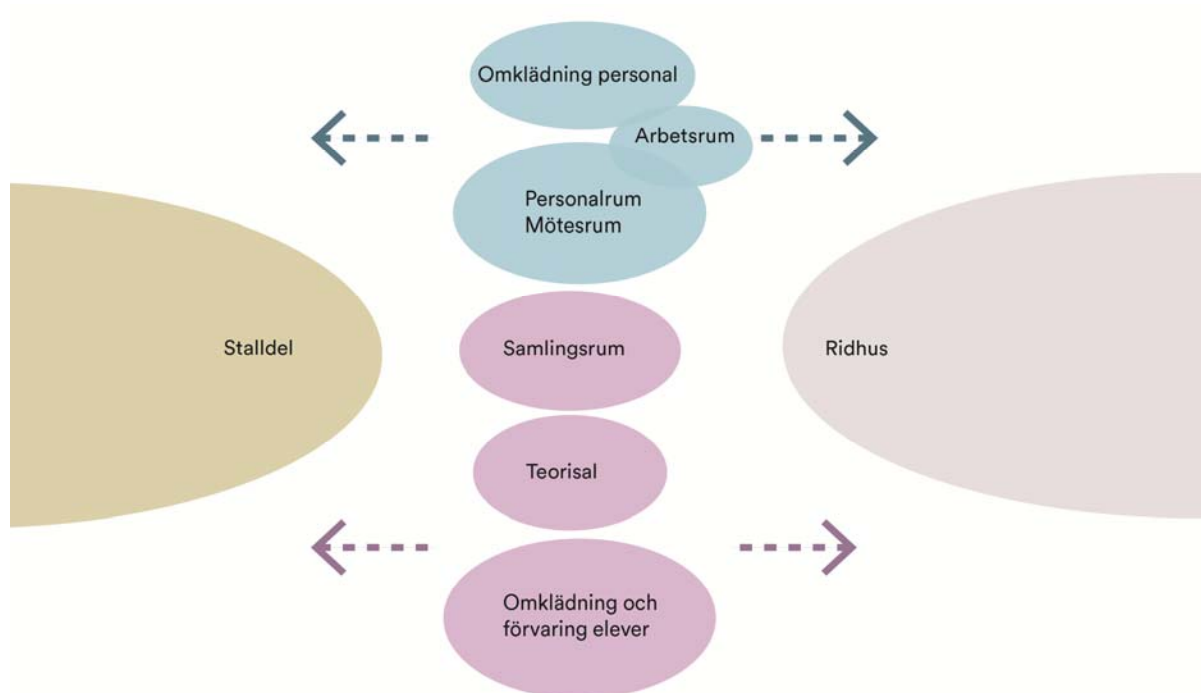

FUNKTIONSPROGRAM

4.4. Humandel

4.5. Alternativ placering av funktioner

FUNKTIONSPROGRAM

5. FUNKTIONSPROGRAM

Allmänna krav avser: krav i lagar och eller föreskrifter. Det kan också vara ett funktionskrav för att verksamheten ska fungera.

Särskilda krav avser: särskilda krav och önskemål från Huddinge kommun utöver de allmänna kraven.

Dim. Inomhusklimat: avser vägledande dimensionerande inomhusklimat under uppvärmningssäsong.

5.1. Entré

5.1.1. Huvudentré

Huvudentré		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Huvudentré med samlingsyta för elever och besökare.				
Area m²	Mått	Fri rumshöjd (meter)	Dim. inomhusklimat	Krav på dagsljus
-	-	2,7	+20° C	-
Brand	Rumsakustik	Personer normalt (st.)	Personer max (st.)	
-	SS25268+T1:2017	Ca 6-10	15	
Allmänna krav	<p>Huvudentrén ska vara välkomnande, tydlig, trygg och överblickbar.</p> <p>Personal ska ha möjlighet till god uppsikt.</p> <p>Yta för fler personer att vistas på.</p> <p>Smutstålig</p> <p>Skrapgaller och mattor ska förhindra att smuts sprids vidare.</p> <p>Inga avsmalnade ytor innanför entrén för att undvika trängsel.</p> <p>Tillgänglig dörr, dörrautomatik ska anpassas efter användning.</p> <p>Akustiken ska medge både samtal och rörelse.</p> <p>Sittytor</p> <p>Utvändigt skärmtak</p> <p>Upplyst kring entré</p>			
Särskilda krav				
Inredning	Disk i olika nivåer som fungerar för mottagning av besökare och "avbockning" av ryttare. Disken ska fungera höjdmässigt både för barn och vuxna, se även "Expedition" under punkt 5.2.1.			
Plats för inredning och utrustning	<p>Plats för informationstavla.</p> <p>Plats för utlåningshjälm och säkerhetsvästar.</p> <p>Klocka på vägg.</p> <p>Sittbänk</p>			
Läges- och sambandskrav	Entrén ska angränsa direkt till "Expedition" för mottagning av elever. Närhet till stall och sadelkammare för hämtning av utrustning inför lektion.			
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>Beakta behov av digitaliserad boknings- och informationstavla.</p> <p>Det bör finnas möjlighet till enkel handtvätt för att minska smittspridning. Tvättmöjligheter kan också placeras precis innanför entrén till staldelen.</p>			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.1.2. RWC

RWC		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Tillgängligt WC för besökare.				
Area m²	Mått (meter)	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 1	Personer max (st.) 2	
Allmänna krav	Tillgängligt med plats för vändradie rullstol.			
Särskilda krav	Dörrlås på toaletter ska vara färgkodat både inifrån och utifrån om det är låst.			
Inredning	<p>Samtlig inredning ska vara anpassad för funktionsnedsatta.</p> <p>WC</p> <p>Armstöd</p> <p>Tvättställ</p> <p>Dispenser för pappershanddukar.</p> <p>Spegel över tvättställ.</p> <p>Vägghängd papperskorg.</p> <p>Vägghängt ställ för toaborste.</p> <p>Sanitetspåsbehållare med lock.</p> <p>Toalettpappershållare</p> <p>Klädkrok</p> <p>Tvåldispenser/Handsprit</p>			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Ska ligga i direkt anslutning till entré och nära stall.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Ljudisolering			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2. Personal

5.2.1. Mottagning

Expedition		Rumsnr:	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Expedition för att ta emot besökare och ryttare och möjlighet att dela ut hästar.				
Area m²	Mått	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20° C	Krav på dagsljus -
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 1	Personer max (st.) 2
Allmänna krav	Ska ha arbetsplats för administration. Utrymmet utgör inte en fast arbetsplats utan används av all personal.			
Särskilda krav				
Inredning	Ska förberedas för en kontorsplats bakom mottagningsdisken.			
Plats för inredning och utrustning	Plats för disk i olika nivåer (se även 5.1.1 Entré). Plats för dator/arbetsbord.			
Läges- och sambandkrav	Placeras i anslutning till entré för mottagning av elever. Bör kopplas till personalutrymmen/arbetsrum. Det ska vara lätt att förflytta sig ut till stall och gemensamma ytor.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Beakta om utrymmet ska ha möjlighet till ljudavskärmning från entrén. Expedition kan vara ett kombinerat arbetsrum, då stor del av arbete i stall inte är kontorsarbete. Det bör dock säkerställas att arbetsro kan skapas i rummet. Krav på dagsljus om fast arbetsplats.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.2. Arbetsrum

Arbetsrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Administrativ verksamhet för personalen.				
Area m²	Mått	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20° C	Krav på dagsljus Ja
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 2	Personer max (st.) 4
Allmänna krav	Fast arbetsplats för administration.			
Särskilda krav				
Inredning	Ergonomiskt utformade datorarbetsplatser.			
Plats för inredning och utrustning	Hyllor och förvaring för pärmar och dylikt. Plats för skrivare.			
Läges- och sambandskrav	Ska placeras i anslutning till övriga personalutrymmen.			
Frågeställningar/ Att tänka på	En liten del av personalens arbete utgörs av kontorsarbete. Arbetsplatserna ska kunna användas av fler anställda. Överväg om ett större eller två mindre rum ska skapas.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.3. Personalrum

Personalrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Administrativ verksamhet.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus -
Brand -	Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 4	Personer max (st.) 12	
Allmänna krav	Ska fungera som pausrum för personal. Möjlighet till matlagning i litet kök alternativt pentry. Dagsljus och utblick i ögonhöjd önskvärt men inte krav. En fördel om man från rummet kan överblicka del av verksamheten för uppsikt av besökare och elever.			
Särskilda krav				
Inredning	Pentry eller litet kök med möjlighet till matlagning.			
Plats för inredning och utrustning	Plats för matbord med sittplatser och soffa med soffbord för vila.			
Läges- och sambandskrav	Ska placeras i anslutning till övriga personalutrymmen. Vid utrymmesbrist kan detta rum användas för personalmöten och bör då göras tillräckligt stort för att rymma all personal samtidigt. Tvättmöjligheter i anslutning till personalrum.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Placering av skogräns.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.4. Omklädning

Omklädning personal/dusch		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Omklädning för personal.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 3	Personer max (st.) 5	
Allmänna krav	<p>Ska fungera för omklädning och förvaring av kläder för personal.</p> <p>Det är sällan all personal är på plats samtidigt dock ska all personal ha tillgång till ett eget skåp.</p> <p>Beakta att separat utrymme krävs för män respektive kvinnor vid uppförande av ny anläggning. Detta kan lösas i mindre befintliga anläggningar inom samma utrymme om exempelvis duschar förses med dörr och tillräcklig yta för ombyte.</p> <p>Ska vara insynsskyddat.</p> <p>Separat förrum med skogräns.</p>			
Särskilda krav				
Inredning	<p>Tvättställ</p> <p>Spegel</p> <p>Dispenser för pappershanddukar.</p> <p>En st. dusch med duschvägg per omklädningsrum.</p> <p>Skåp separerade för "vanliga" kläder och hästkläder.</p>			
Plats för inredning och utrustning	<p>Bänkar</p> <p>Krokar</p> <p>Skåp separerade för "vanliga" kläder och hästkläder en enhet/personal</p>			
Läges- och sambandskrav	Omklädningsrum bör placeras i anslutning till övriga personalutrymmen.			
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>Yta för förvaring av arbetskläder är viktig.</p> <p>En tillgänglig WC kan användas för dusch.</p>			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.5. Personal WC

Personal WC		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: WC endast för personal.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 1	Personer max (st.) 1
Allmänna krav				
Särskilda krav				
Inredning	WC. Tvättställ Dispenser för pappershanddukar. Spegel över tvättställ. Vägghängt ställ för toaborste. Sanitetspåsbehållare med lock. Toalettpappershållare Klädkrok Tvåldispenser/Handsprit			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Ska placeras i anslutning till eller i omklädningsrum för personal gärna i förrum med skogräns.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Beakta krav på tillgängliga arbetsplatser i enlighet med arbetsmiljölagen. Övriga tillgängliga utrymmen kan användas temporärt vid t.ex. skada hos personal.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.6. Vilrum

Vilrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Vila – möjlighet till avskildhet.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 1	Personer max (st.) 1	
Allmänna krav	Arbetsmiljöverket ställer inte krav på ett separat rum för ändamålet om personalantal understiger 50 personer. Det ska dock kunna iordningställas ett avskilt utrymme med liggplats i eller i anslutning till personalutrymmen.			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning	Soffa, säng eller liknande.			
Läges- och sambandskrav	Ska placeras i anslutning till övriga personalutrymmen för möjlig uppsikt.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Vid en ridanläggning utförs tunga arbeten som kan vara ansträngande. Det kan också uppstå för elever skrämmande situationer. Behov av vilrum bör utredas.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.2.7. Förråd

Förråd		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Förråd för förbrukningsartiklar.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav				
Särskilda krav				
Inredning	Hyllor Städset			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Bör ligga i centralt i humandelen.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Överväg om förbrukningsartiklar så som pappershanddukar toalettpapper ska förvaras här eller i städ utrymme. Bör vara tillgängligt för elever då viss städning av gemensamma utrymmen kan utföras av elever eller föräldrar.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

5.2.8. Städ

Städ		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrustning för städning av humandelen.				
Area m² 4	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		Utrustning för städning av humandelen.		
Särskilda krav				
Inredning		Utslagsback Hyllor Städset		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Bör ligga i centralt i humandelen.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Överväg om förbrukningsartiklar som pappershanddukar toalettpapper ska förvaras här eller i städ. Bör vara tillgängligt för elever då viss städning av gemensamma utrymmen kan utföras av elever eller föräldrar.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.3. Elever/besökare

5.3.1. Omklädning förvaring

Omklädningsrum/förvaring		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Omklädningsrum och förvaring för elever.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus -
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 6	Personer max (st.) 12
Allmänna krav		<p>Separata omklädningsrum för kvinnor respektive män ska finnas.</p> <p>Tillgängligt</p> <p>I mindre anläggningar kan behov av separerade omklädningsrum lösas inom samma utrymme om exempelvis duschar förses med dörr och tillräcklig yta för ombyte.</p> <p>Skåp för 20 st ryttare i omklädning (två ridgrupper).</p>		
Särskilda krav				
Inredning		<p>Skåp gärna med delning för rena respektive smutsiga kläder.</p> <p>Handfat</p> <p>Spegel</p> <p>Dispenser för pappershanddukar.</p>		
Plats för inredning och utrustning		<p>Bänkar</p> <p>Krokar</p>		
Läges- och sambandskrav		I direkt anslutning till dusch och WC.		
Frågeställningar/ Att tänka på		<p>Överväg om all skåpförvaring ska placeras här.</p> <p>Kan istället separat utrymme med skåp ordnas i anslutning till stallet, stor del av förvaring kan utgöra elevernas skötselutrustning för hästar, ridskor eller liknande.</p> <p>Antalet permanenta skåp för elever ska beaktas.</p>		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.3.2. WC/RWC

WC/RWC		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion:				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav				
Särskilda krav				
Inredning	WC Tvättställ Dispenser för pappershanddukar. Spegel över tvättställ. Vägghängd papperskorg. Vägghängt ställ för toaborste. Sanitetspåsbehållare med lock. Toalett-pappershållare Klädkrok Tvåldispenser/Handsprit RWC Samtlig inredning ska vara anpassad för funktionsnedsatta. Armstöd			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Tillgängligt RWC ska finnas gärna i anslutning till entrén för omklädning.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Ljudisolering Duschmöjligheter kan ordnas i RWC om RWC är förlagt i omklädningsrum.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.3.3. Dusch

Dusch		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion:				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 1/dusch	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Minst en tillgänglig duschyta / omklädningsrum. Duschvägg			
Särskilda krav	Separata bås med krokar för enskild duschmöjlighet.			
Inredning	Korg för tvål/schampo			
Plats för inredning och utrustning	Krok och bänk i eller direkt utanför dusch.			
Läges- och sambandskrav	I anslutning till omklädning.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Överväg om duschutrymmet ska vara ett separat utrymme i anslutning till omklädning med dörr och plats för bänk och krokar. Duschmöjligheter kan också ordnas i RWC.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.3.4. Uppehållsrum

Samlingsrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Rum för värme, samling och umgänge.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Ja
Brand -		Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 10	Personer max (st.) 15
Allmänna krav	Möjlighet att äta medhavd matsäck.			
Särskilda krav				
Inredning	Köksbänk med enkel ho och mikro, ej avsedd för matlagning.			
Plats för inredning och utrustning	Bord Stolar			
Läges- och sambandskrav	<p>Detta rum kan vara förlagt i uppvärmd del av ridhus eller i humandelen av stall.</p> <p>Rummet ska inte placeras så det kan störa hästar eller ridverksamhet.</p> <p>Beakta hur möjlighet för personal att ha uppsikt över elever i detta rum skapas.</p>			
Frågeställningar/ Att tänka på	Dagsljus är önskvärt det kan också vara indirekt från ridhuset. Se vidare punkt 5.6.3. Samlingsrum			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

HUMANDEL

5.3.5. Teorisal

Teorisal		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Teoriundervisning				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus ja
Brand -	Rumsakustik SS25268+T1:2017	Personer normalt (st.) 12	Personer max (st.) 25	
Allmänna krav	Samling av ridgrupp för teoriundervisning. Möjlighet till flexibel möblering.			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning	En digitalvägg för projicering med projektor alternativt större skärm. Skrivyta på vägg (Wallwrite, Whiteboard eller liknade). Bord och stolar.			
Läges- och sambandskrav	Kan användas för personalmöten och föreningsmöten.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Bra om teorisal är belägen invid stalden, då mycket teori är kopplat direkt till hästar och utrustning. I ridhus kan dock förevisning av häst varvas med teori om utblick mot ridhus finns.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.4. Hästar funktioner

5.4.1. Sadelkammare

Sadelkammare		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Förvaring av utrustning till hästar avsedd för ridning - tillgänglig för elever.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +17°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) 6	Personer max (st.) 15	
Allmänna krav	Möjlighet till persedelvård i sadelkammare ska finnas. Dörrar ska vara lätta att öppna när man bär utrustning sadlar är tunga.			
Särskilda krav	Stöldrisk utrustning som förvaras här exempelvis sadlar är värdefulla. Försäkringsbolagens krav ska beaktas vid projektering.			
Inredning	Tvättbänk Lägre utslagsback med hinkgaller. Tränshängare Sadelhängare - räkna med att minst hälften av hästarna har två sadlar. Förvaring av benskydd.			
Plats för inredning och utrustning	Sadelbock Krokar för rengöring av utrustning. Korgar för förvaring av rengöringsutrustning, svampar och dylikt.			
Läges- och sambandskrav	Bör ligga i nära anslutning till stall/hästar gärna också entré. Förråd/sadelkammare för extra utrustning som inte används dagligen bör finnas i anslutning till sadelkammaren.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Överväg att dela sadelkammaren i två avdelningar ponny och häst. Var uppmärksam på höjder - barn ska kunna ha möjlighet att skölja bett och hänga upp tränns för vård. Två ingångar kan vara att föredra. Det ger möjlighet att skapa ett flöde genom sadelkammare för att undvika krokar före och efter lektion. Beakta om skötselutrustning (borstar, hovkratsar) ska förvaras här eller i stallet.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.4.2. Personal utrustning

Personalutrustning		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Förvaring av extra ridutrustning, specialutrustning till hästar, endast tillgänglig för personal.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +17°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Förvaring av extra utrustning till hästar som inte används dagligen i ridskoleverksamheten.			
Särskilda krav	Stöldrisk utrustning som förvaras här exempelvis sadlar är värdefulla. Försäkringsbolagens krav ska beaktas vid projektering.			
Inredning	Tränshängare Sadelhängare Förvaring för benskydd.			
Plats för inredning och utrustning	Special hängare för seldon. Hyllor			
Läges- och sambandskrav	Bör ligga i anslutning till sadelkammaren.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Plats för personalens privata utrustning. Överväg om tvättbänk behövs.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.4.3. Tvätt förråd täcken mm

Tvätt och förråd		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Tvätt och förvaring av täcken och schabrak.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7 m	Dim. inomhusklimat +17°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) 2	Personer max (st.) -	
Allmänna krav	Tvätt av och förvaring av täcken och utrustning . Materialval i detta rum exempelvis hyllor ska vara av fukttåligt material.			
Särskilda krav				
Inredning	Grovtvättmaskin för leriga täcken. Tvättbänk Hyllor och hängare för täcken och schabrak.			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Bör ligga i nära anslutning till sadelkammare. Direkt kopplat till torkrum.			
Frågeställningar/ Att tänka på				
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.4.4. Torkrum

Torkrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Torkutrymme för hästutrustning.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +17°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Avfuktare Materialval i detta rum ska vara av fukttåligt material.			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning	Täckeshängare och hängare eller linor för schabrak. Krokar för utrustning på vägg.			
Läges- och sambandskrav	Placeras i direkt anslutning till tvätt och förråd för täcken.			
Frågeställningar/ Att tänka på				
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.4.5. Foder/strö

Foderrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrymme för foder och strö i anslutning till stall med boxar.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) minst 3.5	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Nej
Brand		Rumsakustik	Personer normalt (st.) 2	Personer max (st.) 4
Allmänna krav		Port mot det fria som ska vara tillräckligt stor för transport med traktor/truck Bredd x höjd 3,5 x 3,3 meter Brandkrav mot stall och övriga utrymmen bör ordnas så dörrar kan stå öppna vid fodring med automatik. Krav på låsbart kylskåp för viss medicin som ges i samband med fodring kan med fördel placeras i separat utrymme. Kylskåp placeras i eget utrymme.		
Särskilda krav				
Inredning		Utslagsback med hinkgaller.		
Plats för inredning och utrustning		Bänk för beredning av kraftfoder. Fodervagnar I större utrymmen möjlighet till förflyttning med truck.		
Läges- och sambandskrav		Direkt koppling till stall och boxar. In och utlastning med traktor/vagnar. Transportväg för större fordon ska finnas fram till porten.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Dammfritt i möjligaste mån. Beakta om allt foder och strö ska lagras här. Ett upplag utomhus för tillfällig lagring vid större leveranser kan ordnas. ¹⁰ Eventuell direkt koppling till utvändig silo. Pallställ för förvaring på höjden kan övervägas, beakta arbetsmiljön. Kylskåp för medicin kan också förvaras i rum för personal.		
Övrigt				

¹⁰ Lantbrukets brandskyddskommitté LBK digital pärm [Läs mer i rekommendation 3](#), avsnitt 5.1.6

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5. Stall hästar

5.5.1. Boxar

Boxar		Rumsnr:	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrymme för uppstallning av häst.				
Area m² Ca 9-12m ²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 3	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Ja
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) 1 häst + ryttare	Personer max (st.) 1 häst + 2 ryttare	
Allmänna krav	<p>Varje box skall ha dagsljus direkt/indirekt.</p> <p>Krav på både socialkontakt och avskildhet för hästar.</p> <p>Mått på boxar ska följa Jordbruksverkets minimikrav, målet är dock att boxarna utföres 10% större.</p> <p>Minsta öppning (fritt mått) boxdörrar bredd 1,2 x höjd 2,2 meter.</p> <p>Betong ska vara av en kvalitet som tål ammoniak från hästurin och den extra belastning denna miljö innebär.</p> <p>Halkfritt golv exempelvis kvastad betong.</p> <p>Avstånd och material mellan gallerpinnar/galler i övre del av boxvägg ska beaktas. Detta för att hästar ej ska fastna med hovar eller käke.</p> <p>Material på väggar ska väljas som tål tvätt med vatten gärna högtryck.</p> <p>Material i inredning ska vara sparktåligt.</p>			
Särskilda krav				
Inredning	<p>Boxdörrar ska kunna öppnas inifrån.</p> <p>Klämskydd på boxdörr.</p> <p>Dämpning av boxdörrar så de inte slamrar vid användning.</p> <p>Vattenkoppar</p> <p>Krubba (med foderinkast).</p> <p>Ring för uppbindning och skötsel av häst i box höjd 1,2 meter.</p>			
Plats för inredning och utrustning	<p>Hönät</p> <p>Högaller</p>			
Läges- och sambandskrav	<p>Boxar kan med fördel avskiljas i mindre grupper genom täta skiljeväggar.</p> <p>Dock ska alltid hästar ha social kontakt med andra hästar.</p>			
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>Undvika att anpassa storlek efter häst, då individer kan behöva flyttas.</p> <p>Beakta var tömning av gödsel vid automatiskutgödning ska ske i boxar eller stallgång.</p> <p>Typ av galler i vägg och dörr.</p> <p>Typ av dörr slagdörr eller skjutdörr.</p> <p>Öppningsbara luckor mot stallgång i boxdörr.</p> <p>Foderinkast eller nåbar krubba utifrån.</p> <p>Fönster i box galler eller säkerhetsglas av typen polykarbonat (repor).</p> <p>Öppningsbara fönster så hästar kan sticka ut huvudet eller endast vädring.</p>			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.2. Stallgångar

Stallgångar		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrymme Merlan boxar för förflyttning av hästar och ryttare.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 3	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus indirekt
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -	
Allmänna krav	<p>Två hästar ska kunna mötas i stallgången, minst 3 meter bred.</p> <p>Dörrar för häst och gående bredd x höjd, 2 x 2,4 (1,2-1,4 + 0,6-0,8) meter.</p> <p>Halkfritt golv, kvastad betong, gummi matta eller gummiklossar.</p> <p>Sparktåliga väggar.</p> <p>Tvättbart – specialbrunnar för stall i stallgång.</p> <p>Undvik långa ”obrutna” stallgångar.</p>			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning	Krokar och täckeshängare ska utformas så hästar inte kan fastna.			
Läges- och sambandskrav	<p>Portar mot ridhus överväg direkt koppling mot ridhuset.</p> <p>Portar mot hagar för att underlätta vid in och utsläpp.</p>			
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>För att undvika att förvara utrustning som hästar kan fastna i, bör utrymmen om möjligt skapas där krokar och täckeshängare kan finnas nära men ej på boxdörrar eller i stallgång där hästar passerar.</p> <p>Överväg om tillfälliga sadelhängare behövs närmare boxar.</p> <p>Beakta var hästens skötselutrustning förvaras, i stall, invid skötselplatser eller i sadelkammare.</p>			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.3. Spolspilta

Spolspilta/ Spolplatta		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Invändig spolspilta, utvändig spolplatta för avspolning av häst med vatten.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 3	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Invändig spolspilta Halkfritt Invändiga väggar i spark- och vattentåligt material och golvbunn. 3 x 3 meter Extra ventilation Utvändig spolplatta anordnas likvärdigt invändig.			
Särskilda krav				
Inredning	Spolanordning med arm. Uppställningsbeslag			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	I stalldel gärna i anslutning till intag från hagar.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Omgivning bör skyddas från vattenstänk. Ett duschrum 3x4,5 meter kan övervägas, det fungerar dock inte för alla hästar, då många hästar kan uppfatta det som skrämmande att bli instängd utan social kontakt.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.4. Hovslagare/Veterinär

Hovslagare¹¹/ Veterinär		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Uppställning av häst för undersökning av veterinär och hovslagare.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 3	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Uppställningsplats för häst vid veterinärundersökning och vid skoning av häst. Uppställningsplatsen kan vara kombinerad för veterinär och hovslagare. Halkfritt Bredd minst 2,5 meter För uppställningsplats hovslagare gäller även: Sidoväggar ska ansluta mot golv . Obrännbart golv Inget brännbartmaterial 2 meter framför och 2 meter bakom häst .			
Särskilda krav				
Inredning	Uppställningsbeslag			
Plats för inredning och utrustning	Brandsläckare i nära anslutning vid hovslagararbeten.			
Läges- och sambandskrav	Parkering för hovslagare i direkt anslutning till uppställningsplats minst 2 meter från stallet. Inget brännbart material inom 5 meter från parkering exempelvis strö och växtlighet. Utvändig eluttag vid parkeringen för hovslagare.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Parkering kan också vara två separerade platser en för hovslagare respektive en för veterinär. God belysning (tänk på arbetsställning vid skoning). Vid varmskoning gäller speciella regler ¹² .			
Övrigt				

¹¹ Läs mer Hästskoning Heta Arbeten SBF HA-012:1

¹² Läs mer Hästskoning Heta Arbeten SBF HA-012:1 sid 9

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.5. Uppställning skötsel

Uppställning skötsel		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Uppställning av häst utanför boxen.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 3	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Företrädesvis sker skötsel av hästen i boxen men speciella platser för skötsel ska anordnas. 2,5 x 3-3,5 meter Cirka 1 st plats per/12 hästar			
Särskilda krav				
Inredning	Uppställningsbeslag Skötselbågar med sparkskydd eller likvärdigt.			
Plats för inredning och utrustning	Förvaring för "Skötselutrustning" (borstar hovkratsar).			
Läges- och sambandskrav	Centralt i stall gärna nära sadelkammare för att ha närhet till hästens utrustning.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Skötsel av häst bör inte ske i stallgången.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.6. Redskap

Redskap förråd		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Förvaring av redskap i stall.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) -	Dim. inomhusklimat +10°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav	Avskiljt från hästar för att undvika skador på hästar. Laddbara maskiner ska laddas på en ren och avskiljd plats med god luftväxling ¹³ .			
Särskilda krav				
Inredning	Redskapshängare för borstar och grepar.			
Plats för inredning och utrustning	Skottkärror Grepar, skyffel och kvastar Eventuell sopmaskin			
Läges- och sambandskrav	I direkt anslutning till stall och gödselvårdsanläggning.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Utred graden av mekanisering exempelvis eldrivna skottkärror och sopmaskin och behov av laddplatser.			
Övrigt				

¹³ Lantbrukets Brandskyddskommitté Flik 5 Elinstallationer i lantbruk och hästverksamhet sid 57

FUNKTIONSPROGRAM

STALLDEL

5.5.7. Gödsel

Gödselvårdsanläggning		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Anläggning för omhändertagande av hästgödsel.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) -	Dim. inomhusklimat	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		<p>Vid nybyggnation ska anläggning för automatisk utgödsling utföras, det vill säga automatisk transport av gödsel till lagringsplats.</p> <p>Vid ombyggnad ska möjlighet till mekanisering utredas.</p> <p>Det ska alltid finnas möjlighet att transportera och tömma gödseln manuellt. En mekaniserad anläggning kan få driftstörningar.</p> <p>Lagring av gödsel i container för avhämtning eller på platta för långtidslagring.</p> <p>Beakta typ av strö i boxar vid beräkning av volym för lagring.</p> <p>Lagring på platta behöver dimensioneras för att inte gödseln ska behöva spridas de tider på året som spridning är förbjuden¹⁴.</p> <p>Gödselplattan ska vara tät och effektivt hindra gödselvatten från att rinna ut i omgivningen¹⁵.</p> <p>Platsen för lagring av ska också uppfylla allmänna hänsynsregler i Miljöbalken där försiktighetsprincipen ska uppfyllas¹⁶.</p>		
Särskilda krav				
Inredning		<p>Tömningsluckor i box eller stallgång.</p> <p>Vid lagring på gödselplatta ska tryckare installeras.</p> <p>Vid tömning i container ska gödsel spridas jämt i containern.</p> <p>Tippskydd för skottkärra vid manuell tömning och erforderliga skyddsräcken vid höjdskillnader.</p>		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		<p>Beakta höjder vid projektering kan naturliga nivåskillnader användas för att underlätta tömning av gödsel.</p>		
Frågeställningar/ Att tänka på				
Övrigt				

¹⁴ Hästgödsel – en naturlig resurs, broschyr 2013 från Jordbruksverket, redigerad av Carin Wrangé, HästSverige 2015-04-07 sid 16

¹⁵ Aktuell information hos Jordbruksverket <https://jordbruksverket.se/vaxter/odling/vaxtnaring/lagra-godsel#h-utformningochplaceringavlagringsutrymmen>

¹⁶ 2 kap. 3 § miljöbalken, Läs mer i broschyren ”Hästgödsel – en naturlig resurs” sid 9

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6. Ridhus

5.6.1. Ridhus ridbana

Ridbana		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Ridverksamhet – inomhus.				
Area m² -	Mått	Fri rumshöjd (meter) 4,5	Dim. inomhusklimat +5°C	Krav på dagsljus Indirekt
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) 12 ryttare + 12 hästar	Personer max (st.) 24 ryttare + 24 hästar
Allmänna krav¹⁷		<p>Ridbanans mått ska vara 22 x 60 m</p> <p>Indirekt dagsljus för att undvika reflexer skarpa kontraster skuggor.</p> <p>Isolerat ridhus för att minimera störande ljud utifrån.</p> <p>Ridhus förses med sprinkler eller likvärdigt för att undvika att ridunderlaget blir för torrt.</p> <p>Dubbla entréer separerat hästar, ryttare och maskiner. Entré för hästar med gående eller ryttare placeras företrädesvis på gaveln för att inte störa ridverksamheten.</p> <p>Port anpassad för hästar och gående: Bredd=2 meter (pardörr 1,2-1,4 + 0,6-0,8 meter) höjd=2,4-2,6 meter</p> <p>Port anpassad för hästar med ryttare: Bredd = 2,4-2,8 meter, höjd= 3,2-3,4 meter</p> <p>Port anpassad för maskin traktor med harv (vikport)</p> <p>Öppning i sarg ska ha försänkta gångjärn för att undvika skador.</p> <p>Ridhusbotten: underlaget ska anpassas så det passar verksamheten.¹⁸</p> <p>God ventilation</p> <p>God allmänbelysning</p> <p>Ljudanläggning för kadriljridning, tävling och julshower.</p> <p>Förvaring av hindermaterial nåbart från ridbanan.</p> <p>Sarger utformade för att undvika skador, höjd 1,7-2 meter.</p>		
Särskilda krav				
Inredning		Spegel i okrossbart material placering av speglar utreds.		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Nära eller kopplat till stall.		
Frågeställningar/ Att tänka på		<p>Förvaring av hindermaterial i sargen eller i separat utrymme utreds se punkt 5.6.3.</p> <p>Planera för förvaring av ryttares jackor och eventuellt hästars täcken.</p>		

¹⁷ Hästanläggningar en Guide 2020 sid 120-126

¹⁸ Broschyren Ridunderlag – en guide 2020 Ett samarbetsprojekt mellan Svenska Ridsportförbundet och SLU ger fördjupad kunskap i val av material och uppbyggnad.

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.2. Läktare

Läktare		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrymme för åskådare.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7 lägsta nivå	Dim. inomhusklimat +5°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -	
Allmänna krav	<p>Tillgänglig</p> <p>Läktaren ska ha öppet samband med ridhuset.</p> <p>En del av läktaren ska tillgänglighetsanpassas fullt ut.</p> <p>Beakta ljud, material ska väljas så inte störande ljud uppstår t.ex. trumljud från golv.</p> <p>Storlek på läktare anpassas efter verksamheten.</p>			
Särskilda krav				
Inredning	Platsbyggd läktare			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	<p>Direkt koppling med ridhuset ska finnas. Elever som ska rida på en häst som går på lektionen innan ska enkelt kunna ta sig ner på ridbanan från läktaren genom en grind i sargen eller likvärdigt.</p> <p>Läktaren ska kunna nås från tillgänglig entré se punkt 5.6.3.</p> <p>Läktaren ska också ha en ingång från det fria.</p>			
Frågeställningar/ Att tänka på				
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.3. Förrådsutrymme

Förrådsutrymme		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Förrådsutrymme för hindermaterial med mera.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) -	Dim. inomhusklimat +5°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		Förvaring av hindermaterial, dressyrstaket, koner och dylikt. Tillgängligt från ridbanan i ridhuset .		
Särskilda krav				
Inredning		Hållare för bommar.		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Materialet i detta förråd kan används både inne och ute på ridbanan och ska vara lätt tillgängligt. Materialet kan med fördel placeras mellan ytterväg och sarg vid port till ridhus för att underlätta transport till utomhusridbana.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Överväg förvaring av bommar i sargen.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.4.

Entré besökare		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Entré till uppvärmd del av ridhus.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav				
		Entré för besökare via en separat ingång till uppvärmd del av ridhus. För att klara tillgängligheten kommer entrén troligt behöva ramp alternativt lyftbord, då utrymmen invändigt i ridhuset ligger högre för att skapa utblick över ridbanan. En separat ingång utifrån till ouppvärm� läktare ska ordnas. Smutstålga lättstädade material. Utformas så inga störande ljud transporteras till ridbanan i ridhuset.		
Särskilda krav				
Inredning		Krokar på vägg för jackor i anslutning till entré och uppehållsrum.		
Plats för inredning och utrustning		Torkmatta		
Läges- och sambandskrav		RWC i direkt anslutning till entré.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Placering av tillgänglig entré bör möjliggöra både åtkomst till samlingsrum och läktaren.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.5. Samlingsrum

Samlingsrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Rum för samling av elever och åskådare, enklare servering.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) 10	Personer max (st.) 30
Allmänna krav	Samlingsrum för elever ska också kunna fungera som rum för enklare servering vid olika arrangemang så som uppvisningar. Rummet ges med fördel utblickar mot ridbana i form av glaspartier eller likvärdigt. Smutståliga och oömma ytor.			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning	Stolar Bord			
Läges- och sambandskrav	Med utblick mot ridhus. Kan också förläggas i humandel vid stall. Jämför punkt 5.3.4.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Personalen bör kunna ha uppsikt över elever. Beakta ljudisolering ridundervisningen får inte störas.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.6. Pentry enklare servering

Pentry, enklare servering		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Litet kök eller pentry med möjlighet att värma mat.				
Area m²	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,7	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) 3	Personer max (st.) 5
Allmänna krav	Hoar Mikro Kan användas för enklare servering i anslutning till arrangemang på ridskolan. Tillgängligt för elever.			
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Intill samlingsrum eller uppvärmd del av läktare förlagt i ridhus.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Beakta om man ska kunna laga mat eller endast värma mat och behovet av diskmaskin.			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.7. RWC

RWC		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion:				
Area m² -	Mått 2,2 x 2,2	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -	Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -	
Allmänna krav	Tillgängligt med plats för vändradie rullstol.			
Särskilda krav	Dörrlås på toaletter ska vara färgkodat både inifrån och utifrån om det är låst.			
Inredning	<p>Samtlig inredning ska vara anpassad för funktionsnedsatta.</p> <p>WC</p> <p>Armstöd</p> <p>Tvättställ</p> <p>Dispenser för pappershanddukar.</p> <p>Spegel över tvättställ.</p> <p>Vägghängd papperskorg.</p> <p>Vägghängt ställ för toaborste.</p> <p>Sanitetspåsbehållare med lock.</p> <p>Toalettpappershållare</p> <p>Klädkrok</p> <p>Tvåldispenser/Handsprit</p>			
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav	Ska ligga i direkt anslutning till entré och nära samlingsrum.			
Frågeställningar/ Att tänka på	Ljudisolering			
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.8. Städ

Städ		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrustning för städning av uppvärmd del av ridhus.				
Area m² 4	Mått -	Fri rumshöjd (meter) 2,4	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		Utrustning för städning		
Särskilda krav				
Inredning		Utslagsback Hyllor Städset		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Bör ligga i anslutning till pentry och samlingsrum.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Städ ska vara tillgängligt för elever då viss städning av gemensamma utrymmen kan utföras av elever.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

RIDHUS

5.6.9. Domarrum

Domarrum		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Domarverksamhet vid tävling, speakerrum vid uppvisning.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter)	Dim. inomhusklimat +20°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) 1-5	Personer max (st.) 5
Allmänna krav				
Särskilda krav				
		Placeras högt med goda siktlinjer över hela ridbanan. Ljudanläggning ska skötas från detta utrymme.		
Inredning		Ljudanläggning Stolar och skrivbord		
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Rummet ska ha god överblick över hela ridbanan. Utrymmet ska nås från läktare eller uppehållsrum.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Även om inte tävlingsverksamhet bedrivs vid ridskolan kan ett enklare utrymme med ljudanläggning och speakerfunktion vara önskvärt vid exempelvis julshow eller uppvisningar.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

5.7. Teknik

Teknik		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Utrymmen för drift av anläggningen.				
Area m² -	Mått -	Fri rumshöjd (meter)	Dim. inomhusklimat +17°C	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		Undercentral som servar alla uppvärmda utrymmen. ¹⁹ Fläktrum för stall och ridhus. Elrum alternativt elnisch. Samtliga tekniska utrymmen ska vara lätt tillgängliga för kommunens driftpersonal dygnet runt. Uppstigningslucka för åtkomst till tak.		
Särskilda krav		Utred möjlighet för solpaneler på stall och ridhus.		
Inredning				
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav		Sträva efter att dessa utrymmen kan nå utifrån. Transportväg med bil om möjligt separerat från elever och hästar. Parkering för personal i nära anslutning till drift utrymmen.		
Frågeställningar/ Att tänka på		Beakta kopplingspunkter från befintliga ledningar.		
Övrigt				

¹⁹ Läs mer om alternativa uppvärmningssystem i "Hästanläggningar - en guide 2020" sid 53-65

FUNKTIONSPROGRAM

5.8. Carport/ garage

Carport/garage		Rumsnr: -	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Uppställning för traktor och redskap.				
Area m² -	Mått 6x8 meter	Fri rumshöjd (meter) 3.5	Dim. inomhusklimat -	Krav på dagsljus Nej
Brand -		Rumsakustik	Personer normalt (st.) -	Personer max (st.) -
Allmänna krav		Utrymme för traktor harv med mera. Vid slutet garage beakta krav på ventilation och eventuell avgasanläggning. Port 3,5 x 3,5 meter. Behov av storlek på port och garage utreds.		
Särskilda krav				
Inredning				
Plats för inredning och utrustning				
Läges- och sambandskrav				
Frågeställningar/ Att tänka på		Gärna ett låsbart kallförråd vid carport för att förvara stölbegärliga tillbehör så som motorolja, kopplingar, gräsklippare, trimmer och dylikt.		
Övrigt				

FUNKTIONSPROGRAM

UTEMILJÖ

5.9. Utemiljö

5.9.1. Stallplan

Stallplan	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Stallplan - yta framför huvudentrén och yta som knyter samman de olika delarna av en ridanläggning.		
Allmänna krav	<p>Mark ska vara väl dränerad.</p> <p>Yta ska vara körbar för tyngre fordon.</p> <p>Yta av stensmjöl för tillgänglighet till entréer, grus i övrigt.</p> <p>Ytan ska upplevas som välkomnade och vara väl belyst.</p> <p>Gärna lättskött växtlighet i blickfånget.</p> <p>Sittplatser ska anordnas i anslutning till entréer.</p> <p>En parkering för funktionshindrade ska finnas invid huvudentré till både ridhus och stall.</p>	
Tillgänglighet	Transportväg till huvudentré för både stall och ridhus ska vara tillgänglig för rullstol.	
Särskilda krav		
Funktioner	En multifunktionell yta som i första hand inte avsedd för hästar men ska kunna fungera för fordon, hästar och människor.	
Läges- och sambandskrav		
Frågeställningar/ Att tänka på		
Övrigt		

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.2. Transportvägar

Transportvägar	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Vägar för tillfart besökare, personal, drift och underhåll.		
Allmänna krav	<p>Hästar, ryttare och fordon ska hållas separerade i möjligaste mån.</p> <p>Vägar inom ridanläggningen där hästar rör sig ska inte vara asfalterade på grund av halkrisk.</p> <p>Dimensionera för tunga transporter av foder och strö.</p> <p>Vändradier för bil med hästsläp.</p> <p>Framkomlighet för traktor.</p>	
Tillgänglighet	Fri körväg till parkering för funktionshindrade invid entréer.	
Särskilda krav		
Funktioner		
Läges- och sambandskrav		
Frågeställningar/ Att tänka på		
Övrigt		

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.3. Utomhus ridbana

Utomhusridbana		Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Ridundervisning utomhus.			
Allmänna krav	<p>Mark ska vara väl dränerad.</p> <p>Ridunderlag ska vara anpassat för verksamheten.²⁰</p> <p>Mått 65 x 30 meter ska eftersträvas.</p> <p>Det ska vara lätt att avgränsa ytan för programridning med dressyrstaket.</p> <p>Ridbana ska förses med staket för att förhindra lösspringande hästar.</p> <p>Det ska finnas möjlighet till bevattning av underlaget.</p> <p>Hänsyn till miljön ska tas vid val av material och bevattningssystem.</p> <p>God jämn belysning över hela ridbanan.</p> <p>Belysningen får inte blända vare sig ryttare eller omgivningen.</p> <p>Ett domarbås placeras vid en kortsida av ridbanan.</p>		
Tillgänglighet			
Särskilda krav			
Funktioner			
Läges- och sambandskrav	<p>Ridbanan ska inte vara belägen vid störande trafik eller gång- och cykelstråk för allmänheten.</p> <p>Ridbanan bör vara belägen nära eller med direkt koppling till ridhuset.</p>		
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>Utred olika bevattningssystem.</p> <p>Typ och storlek av väderskydd för domare (domarbås) utreds.</p>		
Övrigt			

²⁰ Läs mer i skriften "Ridunderlag en guide 2021" från Ridsportförbundet och Statens Lantbruksuniversitet

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.4. Rasthagar

Rasthagar	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Daglig utevistelse för hästar i mindre enheter nära stall.		
Allmänna krav	<p>Mark ska vara väl dränerad, ytan tramptålig.</p> <p>En tramptålig yta kan vara anlagd yta av grus likvärdigt ett enklare ridunderlag.²¹</p> <p>Grindar ska vara lätt manövrerbara.</p> <p>Avstånd mellan två rasthagar ska minst två meter det vill säga dubbla staket.</p> <p>Hörn i hagar ska ha en vinkel större än 90° för att inte hästar ska kunna bli inträngda. Hörnen "kapas" genom snedfasning.</p> <p>Rekommenderad höjd 1,2 – 1,5 meter anpassas till hästar.</p> <p>Material kan vara eltråd, trä eller plast. Vid val av material skall omgivande kulturmiljö beaktas så val av material i staket harmonierar med denna.</p> <p>Eltråd ska vara skyltad med varningstext.</p>	
Tillgänglighet		
Särskilda krav		
Funktioner		
Läges- och sambandskrav	<p>Rasthagar ska vara placerade nära stallet för att personalen ska kunna ha uppsikt över hästar och för att minimera olycksrisk vid in och utsläpp.</p> <p>Placeras gärna högt för att underlätta naturlig dränering.</p> <p>Närhet till gödselvårdsanläggning då rasthagarna behöver mockas.</p>	
Frågeställningar/ Att tänka på	<p>El till rasthagar bör vara enkelt att kontrollera om den är av- eller påslagen vid in och utsläpp.</p> <p>Om möjligt bör man skapa en avskärmning från övrig omgivning i form av enklare staket för att förhindra lösspringande hästar vid in och utsläpp.</p>	
Övrigt		

²¹ Läs mer i skriften "Ridunderlag en guide 2021" från Ridsportförbundet och Statens Lantbruksuniversitet

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.5. Hagar

Grupphagar	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Större hagar för daglig utevistelse för hästar i grupp.		
Allmänna krav	<p>Tillräckig yta ska finnas för antal hästar i verksamheten. Mark ska vara väl dränerad.</p> <p>Naturmark gärna sandmark. Vid lerjord krävs större yta än vid sandmark.</p> <p>Ytan vid in och utsläpp och eventuella foderbord bör vara grusad.</p> <p>Grindar ska vara lätt manövrerbara.</p> <p>Avstånd mellan två hagar minst två meter det vill säga dubbla staket vid hagar intill varandra.</p> <p>Hörn i hagar ska ha en vinkel större än 90° för att inte hästar ska kunna bli inträngda. Hörnen "kapas" genom snedfasning.</p> <p>Rekommenderad höjd på staket 1,2 – 1,5 meter anpassas till hästar.</p> <p>Material kan vara eltråd, trä eller plast. Vid val av material skall omgivande kulturmiljö beaktas så val av material i staket harmonierar med denna.</p> <p>Eltråd ska vara skyltad med varningstext.</p>	
Tillgänglighet		
Särskilda krav		
Funktioner		
Läges- och sambandskrav	Hänsyn till omkringliggande bebyggelse ska tas.	
Frågeställningar/ Att tänka på	Överväg enklare väderskydd i hagar.	
Övrigt		

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.6. Karantänstall/Sjukboxar

Karantänstall/ sjukboxar		Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Karantän för nyanlända hästar alternativt isolering av sjuka hästar.			
Allmänna krav	<p>Möjlighet att hålla 2-3 hästar isolerade för att undvika smittspridning mellan hästar.</p> <p>Boxarna kan ordnas i form av fristående uteboxar.</p> <p>Uteboxar ska förses med skärmtak, eluppvärmda vattenkoppar och belysning. Hårdgjord yta framför boxdörrar.</p> <p>Ska boxen fungera som sjukbox utomhus bör den kunna värmas med infravärme eller likvärdigt.</p> <p>Det ska finnas en separat sjukhage till dessa hästar för att möjliggöra daglig utevistelse.</p>		
Tillgänglighet			
Särskilda krav			
Funktioner			
Läges- och sambandskrav	<p>Ska ligga avskilt för besökare och elever men åtkomligt från stall för att underlätta fodring och mockning.</p> <p>Avstånd från stall för att förhindra luftburen smitta är minst 50 meter. Detta kan vara svårt att åstadkomma med krav på arbetsmiljö och uppsikt över boxarna.</p> <p>Viktigt är dock att förhindra kontaktsmitta.</p> <p>För smittor som inte är luftburna krävs fysiska barriärer i form av täta mellanväggar.²²</p> <p>Personer som hanterar hästarna ska ha möjlighet till handdesinfektion och klädbyte innan kontakt med andra hästar.</p>		
Frågeställningar/ Att tänka på	Överväg att bygga en mindre separat stallbyggnad.		
Övrigt			

²² Läs mer Hästanläggningar en guide 2020 sid 16 och Statens veterinärmedicinska anstalts websida <https://www.sva.se/sport-och-sallskapsdjur/hast/smittydd-for-hast/>

FUNKTIONSPROGRAM

5.9.7. Parkering

Parkering	Datum: 2022-04-27	Reviderad:
Beskrivning av verksamheten, funktion: Parkering för elever, personal och transporter.		
Allmänna krav	<p>En parkering för besökare och elever ska anordnas i anslutning till stall eller ridhus.</p> <p>Parkering ska dimensioneras efter daglig ridverksamhet.</p> <p>Mark ska vara väl dränerad och hårdgjord.</p> <p>Separat parkering för personal ska finnas.</p> <p>Uppställning för verksamhetens hästtransporter ordnas.</p> <p>Parkering för hovslagare och veterinär invid uppställningsplats avsedd för denna verksamhet. (se punkt 5.5.4)</p> <p>Parkering för funktionsnedsatta både invid huvudentré till stall och till ridhus.</p>	
Tillgänglighet		
Särskilda krav		
Funktioner		
Läges- och sambandskrav		
Frågeställningar/ Att tänka på	Bedrivs tävlingsverksamhet krävs utrymme för ytterligare parkering av bilar och släp ²³ .	
Övrigt		

²³ Läs mer Hästanläggningar en guide 2020 sid 164.

FUNKTIONSPROGRAM

6. LITTERATURFÖRTECKNING

Lagar föreskrifter och riktlinjer

- AFS Arbetsmiljölagen, AFS 208:17 Arbete med djur
- Boverkets byggregler, BBR 29
- Jordbruksverket krav vid krav hästhållning SJVFS 2019:17
- Djurskyddsförordning 2019:66
- Djurskyddslagen 2018:1192
- Statens Veterinärmedicinska anstalt - smitta mm
<https://www.sva.se/sport-och-sallskapsdjur/hast/smittskydd-for-hast/>
- Länsstyrelsen tillstånd förprovning för hästhållning.
<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/djur/djur-i-verksamheten/tillstand-for-sallskapsdjur-och-hast.html>
- Miljöbalken – Detaljplanlagt område särskilda krav. Utanför detaljplanlagt område allmänna hänsynsregler
2 kap 3 § miljöbalken och 2 kap 6 § miljöbalken
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/verksamheter/tillsynsvagledning-hasthallning/>
- Lantbrukets brandskyddskommitté LBK (samarbete jordbruksverket Brandskyddsföreningens riktlinjer)
<https://www.brandskyddsforeningen.se/lbk/lbk-parmen/>

Sammanfattande skrifter

- Jordbruksverket: Gödselhantering –”Hästgödsel en naturlig resurs” 2013
[jo13_5.pdf](#)
- Jordbruksverket och LRF: Miljöhusesyn är ett samarbete mellan Jordbruksverket och LRF sammanfattar gällande krav och lagstiftningar - checklistor specifikt för stall. Sid 51-53
<https://jordbruksverket.se/djur/lantbruksdjur-och-hastar/hastar>
- Brandskyddsföreningen Hästskoning heta arbeten SBF HA 012:1
[sbf-ha-012-1-haskoning---heta-arbeten.pdf](#)
- Svenska Ridsportsförbundet: Hästanläggningar en guide 2020
[ridunderlag_guide_2021_oktober.pdf \(ridsport.se\)](#)
- Svenska Ridsportsförbundet: Hästhållning med kvalitet.
[h-sth-llning_med_kvalitet_svrif.pdf](#)
- Svenska Ridsportförbundet och SLU: Ridunderlag en guide 2021
[hastanlaggningar---en-guide-2020.pdf \(ridsport.se\)](#)
- Svenska Ridsportförbundet: Säker med häst
[sakermedhast.pdf \(ridsport.se\)](#)
- Svenska Ridsportförbundet: Idrottsanläggning för ridsport en checklista
[checklista_idrottsanl-ggning.pdf](#)
- Länsstyrelsen: Information om förprovning häststall.
[Information%20om%20f%C3%B6rpr%C3%B6vning%20av%20h%C3%A4ststall.pdf](#)